

Elke Stem Doet Ertoe

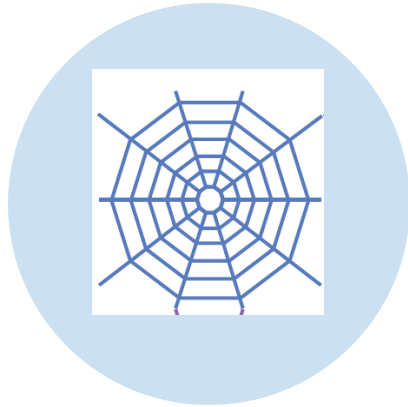
Spreeken MET en niet OVER leerlingen

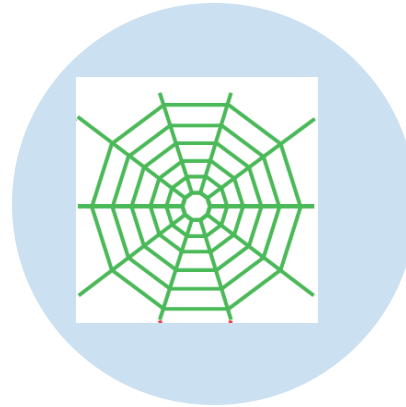
Check-in

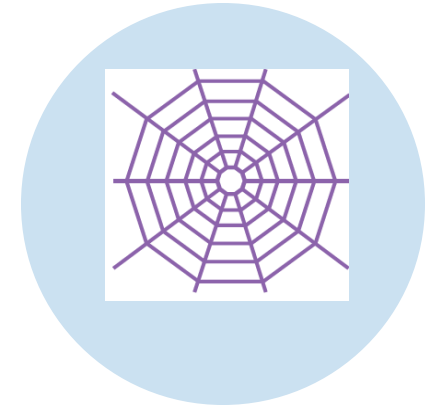
Opbouw van de workshop

STEM ALS INSPIRATIE

STEM BELUISTEREN

BEGINSITUATIE OMTRENT
SAMENWERKING

Project 'Elke stem doet ertoe'

Elke stem doet ertoe: krachtige leerlingbegeleiding ontwikkelen via interprofessionele samenwerking met de leerling als spilfiguur.

© / Elke stem doet ertoe: krachtige leerlingbegeleiding via interprofessionele samenwerking met de leerling als spilfiguur

Elke stem doet ertoe: krachtige leerlingbegeleiding via interprofessionele samenwerking met de leerling als spilfiguur

Er worden steeds veel initiatieven genomen om de samenwerking tussen leerkrachten, begeleiders, ondersteuners en andere partners buiten gezondheidszorg, welzijn, ... in het brede onderwijsveld aan te scherpen. De vraag naar een geringere aanpak, dat vooropstaat in het decreet leerlingbegeleiding (11 maart 2018), om tegemoet te komen aan de behoeften van de leerling is groot.

[Link hier door naar onze projectpagina](#)

TOPunt vzw

artevelde
hogeschool

Project 'Elke stem doet ertoe' = een pleidooi om écht naar de stem van de leerling te luisteren

WHY?

- Pleidooien om leerlingen een **stem te geven in onderzoek** naar thema's die hun eigen leven en leefwereld aanbelangen. Laat hen niet de *missing voice* zijn.
- **Voordelen** van leerlingen betrekken voor zowel
  - school: leerlingen zijn **ervaringsdeskundige** in 'jong zijn', aandacht besteden aan hún perspectief leidt vaak tot betere beslissingen en praktijken op schoolniveau
  - als leerling: actief burgerschap wordt in de kiem gestimuleerd, opbouw zelfvertrouwen, leren argumenteren en samenwerken, identiteitsontwikkeling

Leerlingen betrekken als kritische vriend: praktijk check?

WHEN?

- **Wanneer** laat je leerlingen aan het woord?
Bij welke gelegenheid of over welk thema?

HOW?

- **Welke manieren** om leerlingen een stem te geven passen jullie toe?

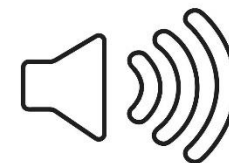
Podcast - teaser

BUITEN DE KRIJTLIJNEN

IEDERE STEM DOET ER TOE

Teaser

Wat stelden we vast?

WHAT?

- **Gevoelens** werden losgeweekt: ‘aha, zie je wel’, herkenbaarheid, bevestiging alsook soms confronterend, aangegrepen, ‘zelf niet bij stilgestaan’
- **Kritische blik** van leerlingen omarmd -> **blikverruiming** / spiegel voorgehouden / bewustwording / persoonlijke leerervaring
- **Noden** komen bovendrijven: interessant in fase van probleemverkenning
- Stem brengt mensen **in beweging**: de stem bevat soms een *wake up-call* en *call to action*

Hoe begin je daaraan?

HOW?

- **randvoorwaarden** en **aandachtspunten** afspreken met zij die interviews afnemen/gesprekken voeren: setting, gespreksduur, gespreksvorm ...
- Gespreksmethodieken **afstemmen** op leeftijd (bv. visuele ondersteuning en activiteiten/materialen die gesprek uitlokken voor jonge kinderen / schaal-, verwonder-, droomvragen voor oudere leerlingen)
- **Veilige context** creëren
- **Attitude** en **gespreksvaardigheden** bij interviewer/leerkracht

Hulpbron: participatieladder van Hart

Figuur 12 Participatieladder (Hart, 1992)

Hulpbron: quicksheet 'In gesprek gaan met leerlingen: randvoorwaarden en aandachtspunten'

Op vlak van attitudes en vaardigheden van wie met leerlingen in gesprek gaat:

- **Oprechte** belangstelling/interesse/geloof dat leerlingen waardevolle kennis en inzichten in te brengen hebben: nieuwsgierig, inlevingsvermogen, geen aannames, geduld, niet (ver)oordelend ...
- **Vertrouwen** en **veiligheid** creëren: leerlingen voelen zich prettig > werken beter mee
- **Machtsbalans** volwassene versus kind/jongere voor ogen houden
- Behoeden voor **eigen interpretaties** en **vooronderstellingen, opvattingen**. Eigen persoon naar de achtergrond.
- Laat je **verrassen, verwonderen!**
- Regelmatig **waarderen** en positieve feedback uiten
- **Actieve luisterhouding**: luisteren, samenvatten en **doorvragen**, spiegelen en papegaaien
- **Flexibiliteit**: durf voorbereiding loslaten, controle overdragen en **inspelen** op wat leerling aanbrengt

Wat in de regenmandjes stoppen voor leerlingen lager onderwijs?
Het feit dat jij de hele tijd daarop wijst... wij doen dat zo weinig.
(zorgcoördinator basisschool)

Hulpbron: quicksheet 'In gesprek gaan met leerlingen: randvoorwaarden en aandachtspunten'

Op vormelijk vlak:

- Setting:
  - **Ruimte:** geen klassieke/formele opstelling (indien mogelijk leerlingen zelf laten kiezen), passende ruimte, geen inkijk, geen onnodige triggers
  - **Tijd:** max. 30' voor kleuters, max. 45' voor oudere leerlingen, liefst op een 'fris' moment van de dag
- Ev. begrijpbare, aantrekkelijke **geïnformeerde toestemming vragen aan leerlingen**
- Idealiter leerlingen **in groepjes** in gesprek gaan werkt drempelverlagend (3 à 4 leerlingen)
- **Gespreksleider:** ideaal gezien een combinatie van een procesbegeleider en een leerkracht/leerlingenbegeleider/zorgcoördinator...
- **Vrijwillige** deelname vooropstellen, rekening houden met taak- en tijdsbelasting

Hulpbron: quicksheet ‘In gesprek gaan met leerlingen: randvoorwaarden en aandachtspunten’

Op inhoudelijk vlak:

- **Informeel!**: wat ga je doen met de inhoud van het gesprek, met ev. opnames en/of verslag ervan? Wat zijn vervolgstappen?
- Laat leerlingen voelen dat hun stem **NODIG** is
- **Stuur niet te veel** vanuit je eigen referentiekader. Beperk het aantal vooraf opgestelde vragen, **laat ruimte voor inbreng** leerlingen. (hét geheim: bijvragen en doorvragen – ideaal meer een soort ‘focusgroepjes’)
- **Gespreksmethodieken** afstemmen op leeftijd om gesprek uit te lokken: combineer verbaal met visueel, vraag/antwoord met een activiteit (doen!). Voorzie **INLEEF-tijd**.
- Houd **verschillende** methodieken achter de hand
- Houd rekening met ev. **loyaliteitsconflicten** (bv. t.o.v. de klasleerkracht)

Hulpbron: projectpagina

Hoe luister je naar je leerlingen?

We geven graag enkele materialen mee ter inspiratie:

- [Resultaat van dit onderzoeksproject: Quicksheet met aandachtspunten leerlinggesprekken](#)
- [Werkmap Oprechte Deelneming - Kinderrechtencommissariaat](#)
- [Fiches kindcontacten - Scholengemeenschap basisonderwijs Sint Nicolaas](#)

Luisteren naar élke stem

Gericht veranderingen teweeg brengen, lukt het best als je alle stemmen beluistert. Als team is het dan ook waardevol om stil te staan bij hoe de samenwerking op school loopt: is er een open communicatie, zijn er gedeelde doelen, zijn rollen en verantwoordelijkheden duidelijk,...? De [Pronet-Quickscan](#) werd aangepast om binnen schoolteams te gebruiken om een analyse van de samenwerking te maken. We werken ook aan een versie die je samen met je leerlingen kan doorlopen. Want elke stem doet ertoe!

Proeftuin 'De Springplank' – HOW?

- Doel: nagaan hoe zij samenwerking ervaren en waar nog kansen liggen
- Vertrouwen en veiligheid: lln gaven aan dat het makkelijker is om tegen onbekenden te spreken dan tegen leerkrachten zelf (machtsongelijkheid?)
- Regelmatig waarderen: groot effect op spreekdurf van lln
- Flexibiliteit, ook i.f.v. timing.
- Goed nagedacht over organisatie; ronde/ovale tafel
- Bij aanvang: informatie verstrekt omtrent doel en afspraken bepaald
- Gespreksmethodiek afstemmen: stellingen + kleuren + mannetjes

Proeftuin 'De Springplank' – HOW?

Vandaag evalueren we hoe goed onze samenwerking in dit team al is volgens jullie.

- **Hoe?**

We kijken naar de samenwerking die er was in functie van de fluoweken.

- **Hier overlopen we enkele vraagjes over de samenwerking tijdens de fluoweken.**

1. Jullie krijgen een vraag.
2. Welke score geef jij? Van 1→5
3. We bekijken de score van de groep.

- **Afspraken**

Je moet niets zeggen als je niet wil.

Er zijn geen foute antwoorden.

We luisteren naar elkaar.

2X15min en een korte pauze tussenin.

Samenwerken: jullie mening!?

Wat typeert voor jullie een **sterke samenwerking**?

Geert De Kockere

2 juni 2013 · 🌐

'Samen' is een kort woord,
maar je komt er ver mee.
Verder dan met 'helemaalalleen',
ook al is dat veel langer.

'Helemaalalleen'
is een laddertje tegen de muur.
Je hóórt het: 'helemaalalleen'.
En je denkt: ik kom er wel.
Maar je komt er niet,
staat snel op de hoogste trede,
de muur is nog hoog.

'Samen', je hoort het ook, veert.
Als een trampoline.
Je springt er makkelijk mee
óver het muurtje,
soms tot in de wolken...

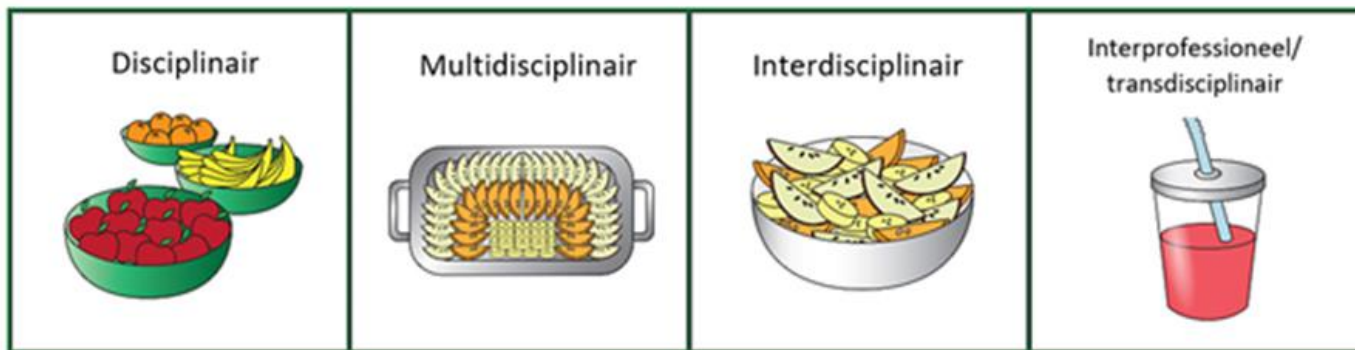

Gebundelde gedichten: www.pigmalion.be/boeketjes

Ververs je dag: www.verversme.com

Interprofessioneel samenwerken (= IPS): definitie

- ‘Samenwerking tussen mensen met verschillende *professionele* achtergronden met als doel om gedeelde taken op te lossen’ (Reeves et al., 2010)
- Gezamenlijk **doel**
- Gemeenschappelijke **taal** die voor alle betrokkenen toegankelijk en begrijpelijk is
- Perspectieven en kwaliteiten van alle betrokkenen worden als **complementair** en **waardevol** gezien
- **Wederzijdse** afhankelijkheid
- **Leerlingen** en **ouders** centraal

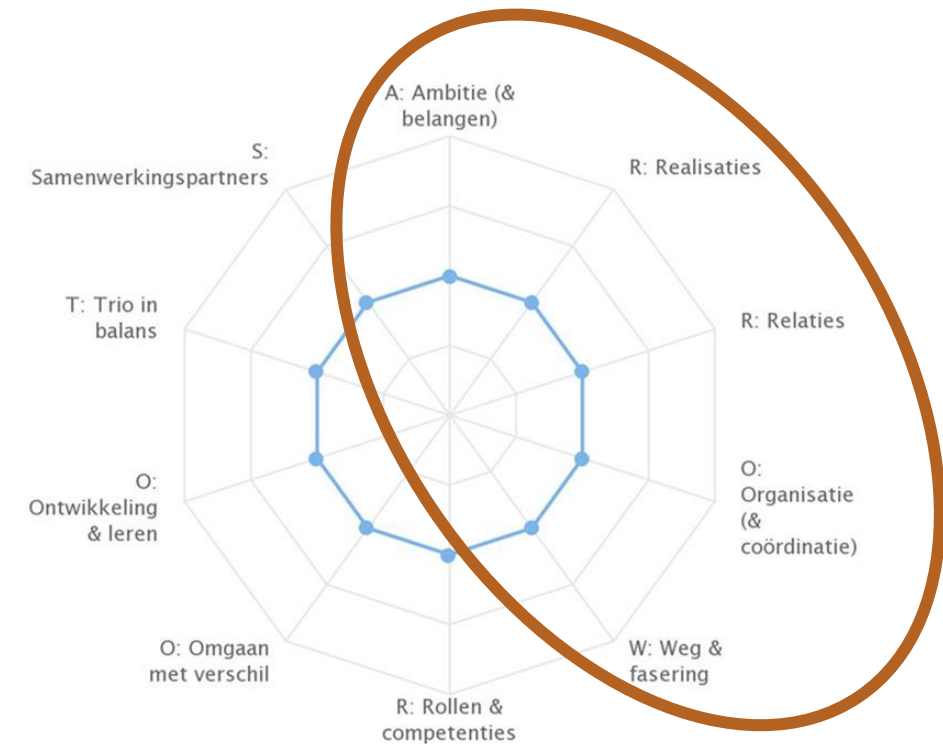
Different Disciplinary approaches represented by fruit. "Disciplinary vs. inter-disciplinary vs. multi-disciplinary vs. transdisciplinary, represented by fruit." by Emily Nastase, UMCES Integration and Application Network, 2017.

Hulpbron om jullie beginsituatie in kaart te brengen

Aan de hand van enkele vragen gaan we na hoe sterk onze samenwerking is:

hoe stevig is ons spinnenweb?

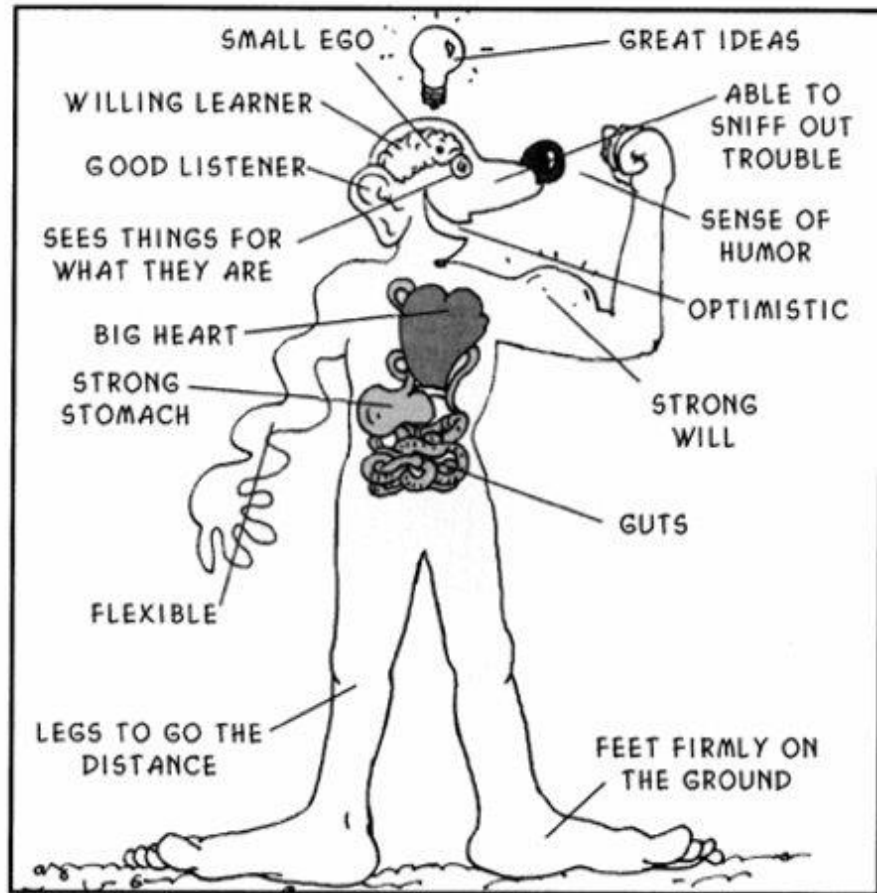
- We overlopen de vragen, iedereen beantwoordt deze individueel (zet een kruisje bij het juiste antwoord).
- Wat vul je in? Wat valt op, noteer je opmerkingen.

- Herkennen ouders en leerlingen zich voldoende in het woord ‘interprofessioneel’? Belangrijk om dat te benadrukken dat **ouders** en **leerlingen** deel uitmaken van de samenwerking
- Een **gezamenlijk doel** voor ogen houden vanuit een **gemeenschappelijke taal**.
- Vanuit bepalen beginsituatie inspelen op wat nodig is

Vanuit deze beginsituatie aan de slag

© 2000 MICHAEL F. GIANGRECO. ILLUSTRATION BY KEVIN RUELLE
PETRAL PUBLICATIONS, INC. 952-949-6707

ANATOMY OF AN
EFFECTIVE TEAM MEMBER

- Welke **conclusie** maken we vanuit deze beginsituatie?
- Welke **prioriteiten** zien we als interprofessioneel team?
- Koppeling vanuit output spinnenweb naar ondersteuningsnaden van het team.
  - We zien dit ...
  - We willen naar ...
  - Wat hebben we daarvoor nodig?

Giangreco, F.M. & Ruelle, K. (2002). Teaching Old Dogs New Tricks. More Absurdities and realities of education. Minnetonka: Petral Publications incl.

Wat hebben we daarvoor nodig?

- Koppeling naar bestaande **output van eerder onderzoek/projecten**
- **Doelgericht aan de slag** gaan met deze output
- Verder **evalueren** van deze output

Onderzoek (O)

Onderzoeken
Leren
Opzoeken
Uitzoeken
Reflecteren
...

Ontwikkeling (O²)

Ontwikkelen
Ontwerpen
Creëren
Bedenken
...

Organisatie (O)

Organiseren
Doen
Plannen
Aanpakken
Uit voeren
...

Dienstverlening Artevelde Academy

🏠 / Bij ons studeren / Wat na je opleiding? / Levenslang leren

Levenslang leren

Vormingen voor professionals bij Artevelde Academy

Permanente vorming is vandaag een must. Als professional wil je mee zijn met de meest recente ontwikkelingen in je vakgebied. Nieuwe fases in je carrière vragen telkens om andere competenties en kennis. Levenslang leren is dan ook geen luxe, maar een noodzaak voor wie wil blijven. Het aanbod van Artevelde Academy verruimt jouw kennis en versterkt je in je huidige beroepspraktijk, of je nu kiest voor een bijscholing op lange termijn (een tweede bachelordiploma, postgraduaat of banaba) of een kortlopende vorming of een studiedag. Zo bouwen we samen aan een community van leergierige professionals.

Waar ben je naar op zoek?

Waarom kiezen voor Artevelde Academy?

Bijscholen op je eigen tempo

Vormingen op maat en in-company trainingen

Samenwerken met studenten

Aanbod volgens thema

Wat is levenslang leren?

Van studiegeld tot studiepunt: levenslang leren in 5 vragen

<https://www.arteveldehogeschool.be/nl/bij-ons-studeren/wat-na-je-opleiding/levenslang-leren>

Even stilstaan

- Wat is voor jou/jouw team **prioriteit** op vlak van **krachtige leerlingenbegeleiding**? Nemen je de stem van de leerling al mee hierin? En hoe betrek je leerlingen nu al?
- Waarrond zou je heel graag de stem van de leerling nog eens beluisteren? Rond welke thema's voel je die **honger**?

Als conclusie ...

... luisteren we naar jullie stem ...

